

סוף זמן קרי"ש

ערב פסח

8:57

ערב שש"פ 8:51

מאן דלא קרי קרי"ש בענתיה
בגדיו הוא כל הווא זימא
(הד"ק ב"ר יצחק)

בי"ה

מבני עיינות התאחדותנו

י"ד ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת אחרי

מ"ם גיטין סו: עד סח.

פרשת קדושים

מ"ם גיטין סח: עד עו.

תנ"א וא מן לעינא רב"י תנור"א
(ואו אה אפ"ק לטבטיקין אין ארבעת חזקין)
מזכיר רבינו שליט"א בסיום ספר קידושין

שנה י' גיליון כ"ד (תש"ו)

חג הפסח

י"ד ניסן תשס"ה

קדש ורחץ

קדש ורחץ. היינו כל מה שתוכה יותר לקדושה וטהרה וגו' ונראה הטאך אין שטיין לא נטהרת ולא חצת ליכולך וטינוף, לכן יאמר לך בעל המגיד שאל תסוג אחר ת"ו. כרפס ונראה הלא הירק הטמון כולו בעפר רק ראשי עליו מגולים, זכה גם כן לעלות על שלחן מלכים, מאן מלכי רבנן, שמולכין ביצמם, ולהעלות הניצוץ הק' אשר בתוכם ולברך עליהם בורא פרי האדמה, ובוה יז"ו לו עלי, ונראה עד כמה גדול אהבת הבורא יתברך על כל ניצוץ לכל ירח ממנו נדח חלילה, ובטב ב"י גם עלך זרח אור, ועוד יקים אותך מעפר ויגבי קרבך למעלה ראש.

שמואל ישראל

יחץ

יחץ הוא כעין הקדמה והתערורת למה שאומרים בהא לחמא עניא, כל דכפיין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח, המורה על הפלגת הצדקה ביי"ט הזה, והוא על פי מה דמצניו בגמי דשבת דף קנ"א ע"ב אמר לה ר' חייא לדביהו כי אתא עניא אקדימי ליה ויפסח כי היכי דלקדמו לבניך, ואפילו מי שהוא עשיר ורואה עצמו בטובה גיב שייך ענין זה כמבואר שם בגמרא דגלגל הוא החחר בעולם, וכשאדם יתבונן בזה בדאי דיתעורר ליתן צדקה בידעו שעושה זה לעצמו דמי יודע מה יולד יום ויקדמו גם לו, על כן מביאין דייקא מצה שלימה ושוב פורסין אותו לרמו דהגם שמתחלה היה בשלימות נעשה אחר כך פורס זה מורה על הג"ל דאפילו אם כעת הוא בשלימות לעצמו ולא נצרך לבריות עם כל זאת גלגל החחר הוא ויכול להפרס ליפול מעשרו ועל ידי זה יודרו לקיים מצות צדקה ויאמר באמת כל דכפיין ייתי ויכול וכו' והבן.

גם י"ל עפי מה שכתב בשבתו יתרה יעלה חלק אר"ח (ספ"ו קפ"ו) דיש קפדיא לעשות מצות עגלות כמו שכתוב ענות מצות והטעם דעניות הוא גלגל החחר בעולם (כ"ב) ועל כן המצות שהם לחם עני יש לעשות עגולים עיי"ש. והנה בסה"ק כתבו דמסוגל קיום מצות התלויים ביי"ט הקדוש הזה לפרנסה בריח דכפסח נידונין על התבואה, וכמו שכתב בספר תפארת שלמה לשב"ג שזה מורתם במה שאמרו במסכת פסחים (דף ע"א) פסח נאכל על השבוע, וכן כתבו בשם הה"ק מוה"ר צ' מודישטוב ז"ע דפסי' ר"ת של ג' שמות פרתסה וכו' כידוע, א"כ על ידי שאנו מקיימים מצות מצה נשבר גלגל החחר של עניות הוכיח לפרנסה ולעשירות, על כן מביאין מצה שלימה עגולה ושורבין אותה דעל ידי קיום מצוה זו נשבר באמת גלגל החחר של עניות, והבן.

ויג משה

מעשה ברבי אליעזר

מעשה ברבי אליעזר וכו'. יתכן לומר דמקובל מצדדיקי אמת שספורי צדיקים אמתיים מסוגלים מאד להשפיע שפע ישועה וברכה רבה, בכך בליל התקדוש החג שהוא עת סגולה בשפע ישועות ורפואות אזי הזמן גרמא לספר איזה מעשה מהתנאים ה"ק להשפיע בכוחם עיי"ז שפע רחמים וחסדים.

דברי יואל

מעשה ברבי אליעזר

מעשה ברבי אליעזר וכו'. לכאורה יש להבין איך לא שמו התנאים הקדושים על לבם קיום מ"ע דאורייתא של קריאת שמע בזמנה, עד שהתלמידים הוצרכו להזכירם. אלא פשוט

הדבר שהצדיקים הקדושים בעת אשר נפשם מתעלה בקדושה עלילה, הם חבוקים ודבוקים ביצורם כביכול, אוי הם למעלה מכל זמן ממש. כידוע שהיה פעם אצל מרן הק' הדברי חיים ז"ע שפעם בליל שבת אחר שמוז את הכוס לקדש. נשתקע בדביקות נפלאה והתחיל לומר התנועה הידועה של הה"ק מקאלוב ז"ע (ריב"ט בספר זאת יזמר באמצע אמירת התורה את התנועה הקדושה הוה), כה המשך אחו שרעפים עשה ארוכה, משך כמה שעות עד שהנרות כבר כבים והולכים וכמעט שהאיר השחר, וכשהתעורר הדברי חיים מדביקותו אמר, כסבור הייתי שעברה רק מניי"ט אחד, כן היה בתנאים הקדושים הללו, שמחמת הסיפור ביציאת מצרים ברום מעלתם הקדושה באו לידי דביקות הנפש בה, והיו בבחינת למעלה מן הזמן ממש, בכך לא הרגישו בזמן קריאת שמע, כי לא היה או לפניהם ענין של זמן כלל, עד שבאו ותלמידיהם שלא היו בבחינה גבוהה הלו ואמרו להם שהגיע זמן קריאת שמע.

דברי יואל

קדש

קדש ורחץ. והנה באמת מקודש צריכין לרחוץ עצמינו מהעונות, ורק אח"כ לבוא להתקדש, מכל מקום בליל התקדש ההג שמצות הפסח נעשה בחפזן באים יתקב להקדושה, ולהא איפסקא הלכתא (א"ח סי' תע"ב ס"א) היא שולחנו ערוך מבעוד יום כדי לאכול מיד לכשתחשך מפני שמצוה למהר כו', כלומר שמצות הפסח היא במהירות דוקא, ולכן אומרים 'מען מאכט שנעל קידוש', דתיקף כשבאים לבית מקדשים ברוחות, ובאתערותא דלתאק מעתרים אתערותא דלעילא שהקב"ה יקבל גם מה שאנו מקדשים עצמינו באופן הזה, הגם שאינו בשלימות, כיון שאנו נחפזים לקיים מצות המלך.

תפארת צבי

זכר למקדש כהלל

זכר למקדש כהלל כן עשה הלל בזמן שנית המקדש היה קיים היה כורך מצה ומרור ואוכלם ביחד לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו. ונראה דדוקא הלל לפי בחינתו היה דורש כן, ויתבאר על פי עובדא הידוע שהרה"ק הרבי ר' שמעלקא ואחיו הרה"ק הבעל הפלאה זללה"ה שאלו מן רבני הרה"ק המגיד הגדול ממעוררש זללה"ה פי' אמרם (ב"ב) (בבב"ב) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ושלחם המגיד אל הרה"ק הרבי ר' ושא זללה"ה, והוא תמה מדוע שלחם המגיד אליו בזה, כי גם הוא אינו מבין המאמר הלזה, כי הרי ממינו לא היה לו שום רעה. והנה איתא בגמרא (ביב"ב טו.) הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים שנאמר ברוך ה' יום יום. והכוונה כי מחמת שהיה בטחונו שלם בו ית"ש, היה מברך את ה' בכל יום ויום באיזה בחינה שהוא, ולא היה יצויר אצלו שום רעה, כי החל היה אצלו לטובה דכל מה דבעיד רחמנא לטב בעיד. ובוה ויתבאר מה שהיה היה הלל כורך פסח מצה ומרור ואוכלם ביחד, כי פסח ומצה רומנו על הגאולה, ומרור רמז על השעבוד והגלות, והלל היה כורכם ביחד לרמו שצריכים לקבל הכל בשמחה, ואין חילוק אם נראה כדבר טוב או אם נראה כדבר רעה ח"ו, ואצלו היה נחשב הכל לטובה, כי באמת כל מה דבעיד רחמנא לטב בעיד.

ברך משה

אוצר הגנוז

בענין ליקח תפוחי אדמה לכרפס

הרבה נוהגין ליקח לכרפס תפוחי אדמה (כן היה מנהגו של הרק מליסקא ד"ל כמו שכתבו בספר דרכי הישר והטוב, ובהקדמת ספר מנחת אשר הגרמ"ז כתב שכן היה מנהגו של הגה"ק בעל מנחת יצחק ובהגדה נחם שבמלכות), והנה ידוע שהרבה גדולים סוברים שאין מברכים עליו בורא פרי האדמה אלא שהכל דמאורי"א קאי רביא, וכן נהג המהר"ם אי ובעל דברי חיים ובנו בעל דברי יחזקאל ז"ע, וא"כ אין ראוי ללקחו כמ"ל, (ובקונטרס תהלה לנפש כתב שהגה"ק בעל ישיבת משה ד"ל ליקח מקודש תפוחי אדמה לכרפס וטוב שמע שהגה"ק מראשני"ן ז"ע היה מברך עליהם שהכל נעמד וחשב איזה רגעים אולי האמת עם הרב מראשני"ן ליקח ספר הערוך (ערך פטר) ושם נאמר במהות ופטריות שקורין טארטאפגל וימון שנתחלף שהוא מה שאנחנו קורין קארטאפגל ומאז לא ליקח טוב תפוחי אדמה לכרפס עיי"ש), וכן כתב הגה"ק מקאמארנא ז"ע בספר אוצר החיים פרשת וילך שברכתו שהכל ע"ש.

וראיתי בהגדה מועדים הגונים לכתב שהמנהג ליקח תחינת תפוח אדמה, הוסיף שאם לוקחין אותה במזלג וטובלין במי מלח ואוכלין ממנה אין מקום לנטילת ידיהם דהא באוכל תבשיל במזלג אפילו טיבולו במשקה אינו טעון נטילה כלל כמבואר באחרונים סימן קכ"ח סעיף ה' ואם כן רק באוכל בידו ממש צריך נטילה, ואולי לא אוכלו אז תבשיל רק ידק הנאכל בידו וא"ש שצריך נטילה, ע"ש עוד (ויג משה).

ובכלל ענין אכילת תפוחי אדמה בפסח, אנתיק לכאן מתשובות יד אהרן סוף סימן ט"ז שכתב תפוחי אדמה הנקרא קארטופל, בארחות תמימה החדש כתב להתייר אפילו לעשות ממנו כצורת פת ואין לחוש לחיבת האשין וכן המנהג הפשוט ללעכלין והוא יקיר מאכל הפסח לרוב בני אדם, אך ראה זה מצאתי בפרי מגדים תנ"א ס"ק א' כתב מה שקורין ערד טאפלין או ערד פעיל שרי אם לא במקום שנהגו איסור ע"ל משמע שיש מקומות שמחמירים גם בזה ותמוה מה חשש יש בזה, אר"ז ראינו בגשמת אדם סימן כ' באמצע הדיבור כתב וזה לשונו ושמעתי שבקי פיורדא תקלי"א ל"ב שהיה רעב גדול באשכנז הושיבו בני דין והתיירו בולבעים שקורין ערד פעיל כי באשכנז אין אוכלין גם כן בולבעס כי שם עושים קמח מהם וכו' ע"ל, לפי זה מביאר טעם מנהג המקומות האוסרין, אין נמאנינו להתייר נראה לי כי אין אנו נוהגין לעשות מהם קמח כל השנה, ועוד בקטניות יש שלש חששות א' דמדגון ב' ויש בהם גרעיני חטיף א שאר מיני דגן דמתחלף בקמח וכו' וכמו שכתב הנשמת אדם כל זה שם אבל בתפוחי אדמה שאין בו רק חשש ג' כמובן לא גדינן בשביל זה לחודיה והוא היתר ברור ע"ל יד אהרן, וראיתי כעת בספר אהל שלמה (דף י"ח) שכתב שהגה"ק בעל תפארת שלמה ז"ל אמר שצריכים ליתן הודאה על מה שלא היה בזמן הגאונים תפוחי אדמה, כי התפוחי אדמה הובאו מאמריקא אחרי הגאונים, כי אם היה מאכל יזה בזמן הגאונים היו אוסרים אותו לפסח מחמת גזירת קטניות מחמת שיכולים לעשות ממנו קמח ע"ל.

ובספר ברכת הפסח (סי' י"ב אות ט' בפתחא זוטא) כתב דצ"ע הנהגין ליקח צנן לחממת שלמה (סי' תע"ג ס"ה) דמותר ליקח צנן שקורין רעטעק לקיים מצות אכילת מרור, וכתב שם כמה זקנים שיצאו אכילת מרור בצנן ע"ש, והלא אסור ליקח לכרפס דבר שיוצאין בו לאכילת מרור ע"ש, ולא מיש הגרשי"ק בשי"ת האלף לך שלמה (סי' ש"ב) בוה"ל ע"י ברכה (א) דירקות שאינם יוצא ד"ח בפסח אין מסככין בהם כו' מוכח משום דירקות דרכן להיות דקין ומתייבשין מהר לכך נראה מה שרעטעק של עכשווי אינו בכלל מרור שהרי שרשו עב וזקוק ואף אם מתייבש קצת אינו מתמעט משיעור כו' אלא ודאי שאינו בכלל מרור ע"ש. בשרית דבר משה (ד"ב סי' צ"ח אות ס"ה) כתב דאותן הלוקחין צנן או בצל ייהדו שלא לאכול צנן או בצל שלם מפני שאם הוא שלם אפי' בפחות מכמות יש ספק ברכה אחרונה כמור"ש באר"ח (סי' ר"י ס"א) ע"ש.

רמזי המצה

רמז ג' מצות

ג' מצות, הרמז בזה י"ל על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בישמה משה (פ' בשלה) על הכתוב כי יד על כס יה, פירשו רז"ל (תנחומא תנא ס"א) **שבע שאין שמו שלום ואין כסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק**. והנה להבין ענין זה שנעלם אותיות ו"ה מן השם לעת עתה, נראה שחילוקי אותיות השם הם ג', היה הוה ויהיה, וחילוקי אותיות דהיה הם י"ה, וכן דיהיה, וחילוקי אותיות דהוה הוא ו"ה. והנה בחינת היה כבר נגלה, וכן בחינת יהיה יתגלה לעתיד, אך בחינת הוה היא מכוסה לעת עתה, שאינו נראה כל כך להמוך עם מתוך פעולותיו, שאינו מראה גבורותיו, עכ"ד. ובכן יש לומר כי הג' מצות רומזים לג' בחינות של היה הוה ויהיה, ואולי לטעם זה פורסין המצה האמצעי הרומז על בחינת הוה, להראות כי בחינת הוה אינו שלם עדיין בעוה"ר, ואנו מעוררין בזה רחמים על בחינת הוה שיהא שמו שלם וכסאו שלם כשימחה זרעו של עמלק במהרה בימינו.

עוד יש לרמז בני מצות, על פי מה שכתב החיד"א בהגדה שפה אחת לפרש הכתוב (דברים טו) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים, דקשה אמאי קפיד קרא לומר את יום צאתך דיום יתר, והול"ל למען תזכור צאתך מארץ מצרים. בהקדם מה שאמר חז"ל (זוה"ק פ' בא) דליל יציאת מצרים דהיינו ליל התקדש החג היתה מאירה כשמש, ונמצאו ל"ו שעות הבה להם שמש, והיינו להרדיע דמגאולת מצרים נמשכו גאולת הבה וגאולת העתידה כמ"ש בזה"ק דייצאת מצרים היא היתה אם כל הגאולות, ולכן היתה מאירה הלילה של ט"ו ניסן, וא"כ ג' פעמים י"ב שעות מאירים יום י"ד ויום ט"ו וליל ט"ו, להורות דבמצרים גולות בכל גולות זה ה' יאיר אורנו ונרדה חשכת הגדלות ויאר את הגלות הנמשל ללילה. וזה שאמר למען תזכור את יום צאתך דייקא, תזכור היום שהיה כג' ימים של י"ב שעות, עכ"ד. ויש לומר דלרמז זה נוטלים ג' מצות לרמז על הג' ימים של י"ב שעות שהיה מאיר השמש, ועל כן יחזק, פורסין המצה האמצעי, נגד ויהי רצון בנצח הלילה שהיה אז מכת בכורות בליל ט"ו שהיה מאיר כיום, והיה אמצעי בין יום י"ד ובין יום ט"ו.

מצה עגולה רמז לעניני ה' המשומנות ככל

יש ליתן טעם לשבח על שאנו עושין המצות בצורת עיגול (ענין בשו"ת מהר"א אורח סימן קצ"ז שחיכה שכן צריך להיות ברוקא) וטעמא בעי. על פי מה שכתב בורע קודש (פ' תרומה) לפרש מאמרם (ברכות ד:) מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי, לפי שנאמר (עמו"ב ב) נפלה לא תוסיף קום, ואפילו הכי חזר דוד וסמכה ברוח הקודש, שנאמר (תהלים קמ"ד) סומך ה' לכל הנופלים, ויש להבין ענין נפילה בנו"ן וסמכה באות סמ"ך. אך מבואר בספרים שלכן ברא הקב"ה כל העולמות בדרך עיגול, כגון

לימוד מוסר מאפייט המצה

ושמרתם את המצות, פירש"י אל יתקרי מצות אלא מצות, מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. וממנו נקח לעבודת ה' עד כמה צריך כל תחור שמירה על עצמו שכל עבודתו מכל השנה לא ילך לטמיון בימי בין הזמנים, ומשל למה הדבר דומה, כמו באפייט המצה שהאדם שומר בשימרה מעולה משעת קצירה, מלקט החיטים וטוחנו בריחים של יד, ומשגיח עליו בחומרות ובוהירות יתירה עד שמביאו לבית אופה מוהדר לאפותו, אם אחר כל העבודה קודם שהכניסו לתנור הוא מניח את המצה על כמה רגעים בלי עבודה הרי זה חמץ, ונמצא שכל עבודתו ועמלו ישמל עד עכשיו הלך לטמיון, מאור שהזניח בשימירתו. כך האדם אם לא ישמור את נפשו בסוף העבודה בימי בין הזמנים מהבטלה ודומיהם דברים המביאים לידי חמוץ, אזי כל עבודתו במשך הזמן יהיה לריק ח"ו. ולכוננו זו והזיירו הכתוב ושמרתם את המצות, אל יתקרי המצות אלא המצוות, מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. והכוונה דממצות מצה יש לנו הדרכה איך שצריך האדם להתנהג במצוות בשימרה יתירה, שמור לקדשו מבואר ועד צאתו, ולא יזיג בשום פרט, כי בלא"ה עלול שכל עבודתו יהיה לטמיון, אבל אם יעמוד על המשמר מדברים המביאים לידי חמוץ, אזי מצוה הבאה לידך, שכבר באה לידך וקנית שלמות, אל תחמיצנה.

מצות מצה

במשנתו של

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

השמים והארץ וגלגל חמה ומזלות, הכל בעיגולים ולא מרובע, כדי להורות שהקב"ה ממלא כל עולמין וסובב כל עולמין, לית אתר פנוי מיניה, כמו שדבר עיגול יש בו השתוות ממרכז האמצעי לכל הקצוות, כך השגחתו ית"ש שוה לכל הנבראים, אבל דבר המרובע בלתי אפשר שיהיו כל הצדדים שוים, כי הזוויות הם רחוקים יותר מקצוות הצדדים, ועל זה רומז בת עין שהוא עגול, כי עיני ה' משוטטות בכל העולם בשוה, אך עפעפי מכסים לפעמים את העין, והם עשורים כחצי עיגול דוגמת נו"ן כפופה, וזה רומז לנפילה והסתרת השגחתו ית"ש, אבל אות סמ"ך היא עגול המרמז על קיום העולם והעמדתו על ידי השגחתו ית"ש, עכ"ד.

ועל דבר זה רומז המצה שהוא עגול, בצורת אות סמ"ך, לרמז על בת עין שהוא עגול, להורות על אמונתנו כי עיני ה' משוטטות בכל העולם בשוה, והקב"ה הוא ממלא על עולמין וסובב כל עולמין לית אתר פנוי מיניה. ולטעם זה פורסין המצה האמצעי, כי פרוסת המצה הוא צורת אות נו"ן, וזה רומז שלפעמים עפעפי מכסים את העין והם עשורים כחצי עיגול דוגמת נו"ן כפופה, ובהוה אנו מעלים זכר לשעבוד בני ישראל מצרים כאשר היה הסתרת השגחתו ית"ש ולא היה נראה לעיני כל, אבל המצות שלמים רומז על ההשגחה שהיתה אחר כך בעת הגאולה, וכמאמר המגיד מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שום שלא הספיק בעיקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה, והכוונה כי מקודם היה הכל בהסתרת השגחתו עד שנגלה עליהם הקב"ה שאז נתגלה לעיני כל השגחתו ית"ש, ואז היה מצה שלימה ועגולה, וכן אנו מצפים שבקרב בימינו יתגלה לעינינו השגחתו יתברך עלינו כביאת הגואל.

השפעת וסגולת המצה

אמונה, תורה, קבלת התפלה, פרנסה, גאולה

במעלת וסגולת מצות מצה, מבואר בבני יששכר (ניסן מאמר ד' דרוש י' דרוש) שהוא בא לבטל יצרא דגילוי עריות. וכן כתב בתפארת שלמה (ע"ש) שהוא שמירה על כל השנה לכל יעבור מקרה רעה ח"ו, עכ"ד.

ויתכן שמשמע זה מבואר בזה"ק (תצהו ק"ק) דמצה היא מיכלא דמהימנותא, עפ"י מרן דר"ז זללה"ה דברבי יוא"ל (פ' שמות עמוד טו) דעל ידי שפוגמים בקדושת היסוד נפגם ונתקלקל האמונה וכחדא אזלי כי החטאים מסמין עיניו של אדם מראות את האמת, ע"ש. ועל כן **סגולת המצה ששומר את בני ישראל בקדושה, הוא גם להשפיע אמונה לבני ישראל**, כי האחד תלוי בחבירו. וכן נשפע ממנו השגת התורה, וכמ"ש חז"ל (פסחים קטו) מצה בזמן הזה דאורייתא, דכתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע בהנהגות האדם (פ"א) כי חטאת נעורים מסמא עיניו של אדם לבל ישיג השגת התורה כראוי. **ולכן על ידי אכילת מצה נשפע השגת התורה**, וכן זוכים על ידי זה לקבלת תפלות, דמכת חטא זה מתעכבים ח"ו התפלות כמו שדרשו חז"ל (בבא מצ' ד' ע"ג) על הכתוב (ישעיה א' טו) גם כי תרבו תפילה אינני שומע דייכם דמים מלאו, אלו המנאפים ביד. ולזה נקרא מצה לחם עוני, שעונין עליו דברים הרבה (ש"ס), כי ככח סגולת המצה של אכילת מצה, זוכה האדם להיות נקי מעון זה,

וזהו שעונין עליו דברים הרבה, היינו דיבורי תורה ותפלה. ומסגולת המצה נשפע גם השפעת פרנסה, וכמ"ש בתפארת שלמה (נפש) בפסח נידונין על התבואה, דמצה משפיע פרנסה על כל השנה, ע"ש. וכן כתב בורע קודש (נפש) דמצות מצה נמשך שפע הפרנסה, ע"ש. הטעם ע"ד שכתב א"ז זללה"ה בישמה משה (פ' מקץ) דחטא זה מעכב שפע הפרנסה, ע"ש. ומעתה כיון שעל ידי מצה זוכים להשמר מחטא זה, על כן נמשך על ידי זה שפע הפרנסה.

אך בכדי שזוכה לשמור את נפשינו בקדושה ולזכות לכל ההשפעות טובות, מן ההכרח לעשות גדרים וסייגים מכל צד שלא ישלש בנו צד הרע וסטי"א, ואולי לרמז זה אנו עושין המצות בצורת עיגול, שהוא צורת האות מיי"ו, להורות דבכדי שזוכה לשמירת גרדי הקדושה, צריכים אנו לגדור לעצמינו בגדרים וסייגים מכל צד כמו סמ"ך, ואז ישמור השי"ת אותנו שזוכה לכל השפעות בגשמיות וברוחניות, ועל ידי תיקון חטא זה שגרים חורבן ביהמ"ק כמבואר בייטב פנים (י"ג מדרת אות כז), **זוכה לגאולה העתידה**, ולשנה הבאה בארעא דישראל.

משיפיע פרנסה ורפואה

כתב בורע קודש (נפש) יח"ץ גימטריא ח"ק, הוא לישנא דמוזני (כ"פה טו), שעל ידי מצות אכילת מצה נמשך פרנסה, עכ"ד. וי"ל הננין בזה על פי דברי כ"ק מרן אדמו"ר זללה"ה בברך משה (פ' בשלה עמוד ק"ח) **מוחלה אותיות הלחם** (בעל הטורים שמות טו כו), כי על ידי עסק התורה הנקראת לחם כמ"ש (משלי טו ה) ללחמי בלחמי, זוכים להפוך אותיות מחל"ה לאותיות הלח"ם, עכ"ד. ומבואר בבני יששכר (ניסן מאמר ד' דרוש י' רמז) דמצה רומז לתורה, ע"ש. ולזה על ידי מצות אכילת מצה הרומז לתורה, זוכין להפך מוחל"ה לאותיות הלח"ם, ועל ידי זה נשפע פרנסה טובה לבני ישראל. ולזה מבואר בזה"ק (תצהו ק"ק) דמצה הוא מיכלא דאסותא, דעל ידי כח התורה הרומז בהמצה מתהפך הצירוף של מחל"ה להלח"ם, ונשפע רפואה לחולי בני ישראל, ולזה מצה ראשי תיבות מכל צורה הצליל, כי סגולת מצה הוא להציל את בני ישראל מכל עקתנין בישין.

מיכלא דאסותא למי שהוא מאמין

איתא בזה"ק (תצהו ק"ק) דמצה הוא מיכלא דאסותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא, ובשלי"ה הקדוש (מסכת פסחים דרוש תמיש) כתב דמצה רומז לשלימות הגוף. וי"ל דהני תורי כחודא אזלי, על פי המקובל בדינו מפי א"ז הישגת משה זללה"ה (הובא בייטב לב פ' חקק) שעיקר הישועה הוא על ידי האמונה, והוא ז"ל היה אומר זאת כלפי מה שהיה משתמש בקמיעות ובהוה נפל שישועות ורפואות לבני ישראל בקרב הארץ, אולם תיקן כאשר נעל הקמיע והאמר למי שיעבור ולמי לא, והסבירו דבריו שכן הישועה תלוי באיש המקבל, שאם יש לו אמונה אזי יעשה הקמיע אות לטובה, כי על ידי האמונה בכח למשוך הישועה ובורדאי יורשע. וזה רמז בענין המצה שהוא מביא שלימות הגוף לרפואת את האדם, אבל רק למי שהמצה הוא לו מיכלא דאסותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא, ומאמין בבורא כל עולמים שסגולת המצה יורשע לו לרפואה.

מיכלא דמהימנותא להאמין בביאת המשיח

איתא בזה"ק (תצהו ק"ק) דמצה הוא מיכלא דמהימנותא, וי"ל על פי דברי מרן דר"ז זללה"ה דברבי יוא"ל (פ' בא עמוד ר"ה) לפרש אמרנו אפס בלתי גואלינו לימות המשיח, ע"ד שכתב הרמב"ם ז"ל (פ' שלה) עה"פ אפס כי עז העם, דמלת אפס מורה על דבר האפס ונמנע מן האדם שאי אפשר בשום ענין כלשון האפס לנצח חסוד, עכ"ד. וזה שאמר אפס בלתי גואלינו, שאי אפשר בשום ענין גאולה בלתי, ורק הבורא ית"ש יגאלינו לימות המשיח, עכ"ד. ודבריו הקדושים צריכין להיות נר לרגלנו ואור לנתיבותינו להאמין באמונת אומן כי הוא יתברך עומד ומשיגח עלינו בימי גלותנו הוא בעצמו יגאלינו מללות המר הזה, ולפני זה אין אנו רשאים לעשות שום פעולה, רק להתפלל ולהאמין כי בא יבא העת שתעלה הרצון מלפניו ית"ש, ודבר זה אנו למדים ממצות מצה אשר צריכים לעשותה כפי המצווה עלינו במים וקמח בדייקנות ולא זולת כלל, ואם יתחכם האדם לעשותה באופן

אחר קצת הרי הוא חמץ, וכן הדבר הוא בעניני הגאולה
ליריע ולהאמין באמונה שלימה שיהיה רק כפי שתעלה
רצון מאת הבורא יתיש בלי שום הוספה או גרעון כל
דבר, ואי אפשר ח"ו להתחכם בוהו, וכבד קדושת אכילת מצה
שהוא מיכלא דמהימנותא נזכה להנצל מדעות נפסדות
השורה בענין זה בין בני ישראל, לבער החמץ מרשותינו
מלבנו ולהכניס בקרבנו השפעת המצה וכל כוחות הקדושה.

מיכלא דמהימנותא להאמין כי ה' זן ומפרנס לב

עוד ירמוז ענין המצה שהוא מיכלא דמהימנותא, על פי
מה שפי' מרן דר"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' בראשית עמוד לו)
מאמר חז"ל (שבת לא), ששואלין לו לאדם ביום הדין נשאת
ונתת באמונה, היינו אם נשא ונתן באמונה יחד עם אמונה
בהבחי"ת, שיאמין שהקב"ה הוא הנותן לחם לכל בשר וזן
ומפרנס לכל, עכ"ה"ק. ולזה המצה הוא מיכלא דמהימנותא,
כי הוא בא להשריש בקרב לבות בני ישראל אמונה פשוטה
בבורא כל עולמים לדעת שהש"ת זן ומפרנס לכל, ואם יסוק
בתורה לא יחסר לו כשיכלו זה מפרנסתו, ועל ידי זה ימצא כל
אדם זמן רב די והותר לעסוק בתורה.

אמנם יש עוד כוונה עמוקה בדברי הגמרא נשאת ונתת
באמונה, כי אם יאמין האדם שכל מזונותיו תלוי אך ורק ביד
הקב"ה בעצמו, אזי לא יעשה שום דבר כנגד התורה כי
יתודע שאין לו אלא לעשות השתוללות והשאיר יגמור בערו
הקב"ה. וכבר האריך א"ז זללה"ה בייטב פנים (הרש"ט טוב אות
יט) ברמז ענין בדיקת הכיסים שצריכים בדיקה מחמץ, היינו
לרמז לבורקם מגול הנקרא חמץ כידוע (עין קידושין ג), ע"ש.
ולזה המצה הוא מיכלא דמהימנותא, כי הוא משפיע על
האדם שיאמין אמונת אומן שהקב"ה הוא הנותן לחם לכל
בשר, ולכן צריך שיהא כל משאו ומתנו עם הבריות על פי
משפטי התורה ישר בעיני אלהים ואדם לבחלי לעסוק
במישרין ובעקיפין בעסקים השייכים להטעות את הבריות, כי
העסק בדרך עקלקלות הוא הוי"פ האמונה בכו"כ, ואם
יאמין האדם שכל מזונותיו תלוי אך ורק ביד הקב"ה
בעצמו, אזי לא יעשה שום דבר כנגד התורה כי ידע שאין
לו אלא לעשות השתוללות והשאיר יגמור בערו הקב"ה.

על מצות מצה אין להחיצונים שליטה

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא
דמצרים, י"ל רמז על פי מה שכתבו חכמי האמת והעתיקין
הבאר היטב בשלחן ערוך (ארי"ה סימן תקע"א סק"א) שכל המצות
ומעשים טובים שאדם עושה ותורה שלומו בערודו רשע
ומלוכלך בחטא, טורפין טורפין הסטרא אחרא מפניו, ומוסיף
כח בקליפות, עד שחורו בתשובה ומוציאן מהקליפה, והאריך

בוה בהקדמה לספר דרך פקודין. אכן מקום יש לחשוש ולומר
דעל מצות מצה אין להחיצונים שליטה בהם, להיות שהוא
נבלע בגוף האדם, וכמו שכתב בתפארת שלמה (לשבת הגדול)
שכל המצות הם נעשים בגופו של אדם מבחוץ, אבל מצות
אכילת מצה ואכילת קדשים הם נכנסים גם בגופו של אדם
מבפנים, ע"ש. וע"כ אין החיצונים יכולים לחטוף המצה.
וז"ש הא לחמא עניא, שאנו אולכין המצה במדריגה נמוכה
ועינינו כי מעשים אין בנו, ובוה אנו סמוכין, די אכלו אבהתנא
בארעא דמצרים, כי גם שם היו ערום ועריה ועכ"ז עלתה לרצון
לפני ה' מחמת שגולת המצה הוא שאין החיצונים יכולים
לחטפו מאחר שהוא נבלע בבשרו ובדמו של אדם.

משפיע רפואת הנפש למאוס בתאות היצר

אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, וטעם הדבר
מבואר בגמרא (פסחים ק"ט: ט"ב) כדי שישאר טעם מצה בפיו.
י"ל כי מבואר בזה"ק (תצה דף קפ"ג) המצה הוא מיכלא
דאסותא, והיינו שמשפיע רפואה לנפש הישראלית, וכתב
בתפארת שלמה (לפסח) ברמז הכתוב (שמות י"ג) ולא יראה לך
חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך, כי חמץ ושאור הוא
מרומז לבחינת יצה"ר שאור שבעיסה, ועל ידי קדושת אכילת
מצה לא יראה לך שאור, ר"ל לא ייטיבו בעיניך תאוות
היצה"ר ומחשבתו לעולם, עכ"ד. ולזה אין מפטירין אחר
הפסח אפיקומן, כדי שישאר טעם מצה בפיו, והכוונה
שירגיש האדם טעם בפיו רק במצה הרומז על הטוב, וימאוס
בכל אלו המבקשים להתדמות להתמחרדים, כי אין התורה
שוכנת אלא במי שמואס בכל אלו התענוגים ותאוות היצר
הרע, ואכילת מצה צריך שישפיע עליו דבר זה שלא יראה
ולא ייטיבו בעיניו מעשה היצה"ר, ולא תפעל מהנעשה אצל
אוה"ע או אפילו אצל בני עמינו העושים כמעשה אוה"ע.
וביותר צריך לזרז דבר זה בעזרת נשים, דאמר חז"ל (פסחים
גא) מצה בראשון חובה לאנשים ונשים, כי ענין ההיזיונות שלא
ייטיבו בעיניו מעשה אוה"ע נהוגת באנשים ובנשים, וסגולת
המצה נמשך לאנשים ולנשים למאוס בדרכי היצר, שעל ידי
זה נזכה להשיג ערות חוקים ומשפטים אשר צוה ה'.

משפיע רפואת הנפש ומקדש גופו של אדם

עובדא ידענא דהוה אצל ק"ז מרן הדברי חיים מצאנז
זו"ע שהיה פע"א בעיר וויען, עיר מלאה עם הרבה בתי ספר
(אנתרופוויזיות), ובשכינותו של מרן הדברי חיים דר אחד
מהסטודענט"ן שהיה תינוק שנשבה בן לאוכלי נויט, ובליל
שב"ק כאשר ערך הדברי חיים שולחנו הטהור הלך לעריכת
שולחנו לראות עבודתו, וגם לקח שריים ממאכלו של אותו
צדיק ואכלו, ולאחר שחזר לביתו ובקש לאכול התחיל

להקיא את מאכלו ולא היה יכול לאכול, וסבר שהוא רק
שהאיצטמוכא נתקלקל והמתין כמה שעות ושוב רצה לאכול
אכן שוב לא היה יכול לאכול, וכך עברו כמה ימים והלך
לרופאים שכתבו לו רפואה, אבל בכל זה לא היה יכול לאכול,
והתחילו לחקור מה שאכל לאחרונה שעי"ז אי אפשר לו
לאכול, ונתודע לו שמאו שאכל ממאכלו של אותו צדיק לא
היה יכול להכניס דבר מאכל לתוך פיו, והלכו אבותיו אל
הדברי חיים ושאלו על פשר הדבר, וענה להם הדברי חיים
מהו הפלא, כיון שאכל הפשטידא שוב אינו יכול לאכול
נבילות וטריפות, ולבסוף נעשה בעל תשובה. וחזין מזה כי
מאכל שיש בו קדושה וזכה לפעול בקרב האדם שאכלו שלא
יוכל עוד לאכול דבר טריפה, ולא שמקלקל האיצטמוכא רק
מנקה האיצטמוכא שלו, ונעשה בריא ברוחניות ובעל תשובה.

ויש להבין בוה מה דאיאת במס' נידר (דף כג) אמר רבי
יוחנן מאי דכתיב (וישע"ד) כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בה
ופושעים יכשלו בה, משל לשני בני אדם שצלו פסחיהן אחד
אכלו לשם מצוה עליו אמר הכתוב צדיקים ילכו בה, ואחד
אכלו לשם אכילה גסה (פירש"י לשם תאוה) עליו הכתוב אומר
ופושעים יכשלו בה, אר"ל נהי דלא קעביד מצוה מן המובחר
פסח מיהו קא אכיל, רשע קרית ליה. והקשה הטורף אבן
הדבר תימא דהלא בגמרא (פסחים ק"ד) ס"ל ר"י מצות צירכות
כוונה, וא"כ אם לא אכלו לשם פסח רק לשם תאוה לא יצא
ובודאי רשע קרית ליה דלא קיים מצות פסח. אמנם לפי האמור
יובן היטב שאלת הגמרא, דמי שאכל את הפסח, אף אם אכלו
לשם אכילה גסה ולא קיים מצוה עשה של אכילת קרבן פסח,
מכל מקום כיון שאכל בשר הקרבן פסח הרי כבר נשתנה אותו
אדם לאיש אחר ושוב אינו רשע, ולזה שפיר מתמה הגמרא, נהי
דלא קעביד מצוה מן המובחר פסח מיהו קאכיל, וכיון שנכנס
בקרבן בשר הקודש של קרבן פסח, רשע קרית ליה.

ובזמננו אלה שאין אנו זוכים להקריב קרבן פסח, מכל
מקום עוד נשאר לנו קדושת מצות אכילת מצה בלילה הזה,
וכמו שכתב מרן הרחם סופר זללה"ה בתשובותיו (תרי"ג
השמיטה סימן קצ"ח) מצוה עשה של אכילת מצה משומרת בליל
פסח היא יחידה נשאת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה,
אין לנו פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצוה
אחד משנה לשנה, עכ"ה"ק. ותיבונן האדם איה קדושה הוא
מכניס בקרב גופו, כי על ידי שהוא אוכל המצה נעשה חלק
בגופו ונתקדש על ידי המצוה הקדושה של אכילת מצה.

זכות המצה עומדת לנו ברי"ה

איאת בזה"ק (פ' תצה קפ"ג) דבזכות מה שישאר
אוכלים מצות בפסח ניצולין בדין בראש השנה. וי"ל על פי
המבואר בספ"ק דשם הס"מ בשלימות ונוקביה בגימטריא
תרי"א, דשם הס"מ בשלימות הוא סמ"א בגימטריא קל"א,
ונוקביה לילי"ת בגימטריא ת"פ, וכשמחבר הס"מ ונוקביה
אזי הם מעכבין תפלות בני ישראל, וגימטריא שלהם אדום,
אם תחשוב א"ם סתומה לת"ר, והוא ראשי תיבות א"ת דורש
ואין מבקש, אך כאשר עושים מלחמה ביניהם עושה דורש
ויכולין תפלות בני ישראל לעלות, עכ"ד. (ועין בחתם סופר פ'
ירשע עמוד קסד). והנה מבואר בזה"ק (ח"ג דף ק"א) כי מצה הוא
לשון מריבה ומצה, בגין דמברחת לכל סטרין בישין ועבידי
קטטה בהו. ובכ"ז דמטעם זה אנו זוכין בראש השנה בדין
בזכות המצה של חג הפסח, כי המצה עושה מריבה בין
החיצונים והקליפות הרועים לעכב תפלות בני ישראל, וממלא
כאשר יש ריב ביניהם עולה הכל לרצון לפני אדון כל.

השטן מתבדח מהביבות מצות מצה

עוד יתבאר בדברי הוזה"ק דבזכות מה שישאר אוכלים
מצוה בפסח ניצולין בדין בראש השנה, עפ"מ דאיאת בגמ'
(רי"ה טו) למה תוקעין ומריעין כשהן עומדין ותוקעין ומריעין
כשהן עומדין כדי לערבב השטן, ופירש"י שלא ששטן
כשישמע ישראל מחבבין את המצות מסתמין בדבריו. והנה
אין לך חביבות המצות מוזדירות והומרות שיש לבני
ישראל בהם הפסח כבישור המות ואכילת מצה, וכאשר
השטן רואה החומרות וחביבות המצוה שיש לבני ישראל
במצות מצה הוא מתבדח ואינו יכול לקטרג. ולזה אמר
היום אתם יוצאים בחודש האביב, דבזכות החומרות שעושין
באכילת מצה יוצאין זכאי ברי"ה כי השטן מתבדח מהו.

אכילת מצה בזמן הזה בירושלים עיה"ק

הן מודעת זאת מעלת קדושת ימים המבורכים של חג הפסח, אשר בהם אנו זוכים להשפעה רבה וזכה מן השמים יותר גבוה
ונשא מכל השנה, וכמו שכתב בספ"ק תפארת שלמה (לשבת הגדול) לפרש הכתוב (ויקרא ו ט) מצות תאכל במקום קדוש בתצר אהל
מועד יאכלוה, הרמז בוה שיכין האדם את עצמו קודם פסח לקדש ולטהר את עצמו להיות כלי מוכשר שיבא לתוכו המצה במקום
קדוש, ואז בתצר אהל מועד יאכלוה, שיתהא עמוק שהוא עתה פה כמו חצר אהל מועד, כי באכילת מצה בכונה נכונה בקדושה
ובטהרה נתקבל בחינת ארץ ישראל תחתיו ומקומו קדוש בבחינת חצר אהל מועד, עכ"ד.

ומראש צורים אראנו להביא ראייה לזה ממה שברך יצחק אבינו את יעקב בנו בליל התקדש חג הפסח, כמו שכתב רש"י על מה
שנצטוו יעקב אבינו להביא שני גדיי עזים לבאבי כדי שיקבל הברכות (בראשית כו ט), וכי שני גדיי עזים היו מאכלו של יצחק, אלא פסח הית,
אחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים. (בבב"ל טורים כתב אחד לפסח ואחד לחגיגה). ואז כבר תוה יצחק ברוח קדשו איך שעתידין כללית
ישראל עד יפן כל הדורות לקבל השפעות טובות בליל התקדש החג. ולזה אמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ופירש"י מלמד
שנכנסה עמו ריח גן עדן. הכוונה כי בליל הקדוש הזה אנו זוכים שהקב"ה וכל פמליא דיליה מתכנשין ובאין לבתינו כמבואר בזה"ק (בא דף
ט) כד אשתני בר נש ביציאת ממצרים, בי שעתא כניש קוב"ה לכל פמליא דיליה, ואמר לון זילו ושמעו ספורא דשבחא דילי, וכלתו
מתכנשין ואתיין ומתחברין בהדייהו דישראל, ושמעו ספורא דשבחא דקא חדאן בפורקנא דמאריהון, עכ"ל. וזהו הכוונה שנכנסה עמו ריח
גן עדן, היינו שבני ישראל בדורות העתידים יזכו לריח גן עדן בליל זה בעת שירד הקב"ה עם פמליא דיליה לשמוע סיפור יציאת מצרים.
ועל זה התנבא ואמר ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, ואיתא במדרש (ב"ר פס"ז ט"ז) מטל השמים זה
ציון, ומשמני הארץ אלו הקרבנות. כוונת אומר מטל השמים זה ציון, היינו שעל ידי הכנה דרבה יזכו בני ישראל אף בימי גלותם לאכול
בלילה הזה המצה ומרור בתצר אהל מועד, ויזכו להרגיש קדושת ציון ובית המקדש בתוך ביהם, ומשמני הארץ אלו הקרבנות, שיזכו
לאכול שלמי חגיגה ופסח אף בזמן הזה שהרי האפיקומן הוא זכר לקרבן פסח, ורוב דגן, הוא המצה כפשוטו, ותירוש רמז לך' סוסות,
ובכח קיום מצות הללו יזכו בני ישראל להתברך ממעון שמים בכל טוב וכפשוטו של מקרא מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש
שהם השפעות טובות בגשמיות וברוחניות. ורמז לדבר דרשו עוד במדרש ויתן ויתזרז ויתן, כלומר אף בימי עמים כשיהיו בתפוצות הגולה,
עוד יזכו להשפעה אז וף בירש"י של גליות, ולזה אמר ויתן ויתזרז ויתן בשני לילי החג.

מעשה ברבי עקיבא

אמרו חז"ל במסכת גיטין (דף נז ע"ב) מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ובני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים, וכן הוא במס' סנהדרין (דף צ"ו ע"ב) בני בניו של סוסרא למדו תורה בירושלים, וכתבו הקדמונים ז"ל שהכוונה הוא על התנא אלקי רבי עקיבא, עיני ברב נסים גאון (על מס' ברכות דף כ"ז ע"ב) שכתב שבני בניו של סיסרא היא ר' עקיבא, וזו מה שאמר הגמ' שם, נוקמה לר' עקיבא, דילמא עניש דלית ליה זכות אבות, עיני שם, וכן הביאו הרמ"ע מפאנו ז"ל בספרו עשרה מאמרות (חלק ה' פ"ב) שר' עקיבא היה מסיסרא, ועיני במהרה"ם שי"ף מס' גיטין (דף נ"ז ע"ב) שהשיג על הרמ"ע מפאנו ז"ל הנוכח לעיל, ונעין בספר מדבר קדמות להחיד"א זל"ה"ה (מערכה י' סימן נ"ב) מה שכ' בבניו של סיסרא והאיק יצא רבי עקיבא מזה, ומה שהשיג המהרה"ם שי"ף הנ"ל על הרמ"ע מפאנו ע"י בפתח עינים להחיד"א על מס' גיטין (שם) מ"ש על זה באריכות.

ובקול תודה מאז"ז וזוקק על מגלת אסתר כתב איפכא, ומבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק זה רבי עקיבא, כדמצינו שר' עקיבא היה בבני ברק, והביא שם ראייה לזה שהרי אמרו חז"ל בסנהדרין (דף לב ע"ב) צדק צדק תרדוף הלך אחר בית דין יפה וכו' אחר ר' עקיבא לבני ברק, וכן מצינו בשבת (דף מ ע"א) מעשה במרחץ בבני ברק ונכנס רבי אלעזר ורבי עקיבא, וכן במס' בבא בתרא (דף קנד ע"א) ושם ב"ר קנה ע"א) מעשה בבני ברק באחד שמכר בנכסי אביו וכו' ושאלו את ר' עקיבא עיני שם.

הגם שמצינו בש"ס שרבי עקיבא הלך לכמה מקומות, וכדמצינו להדיא במס' ראש השנה (דף כז ע"א) דתניא אמר ר' עקיבא כשהלכתי לעריבא וכו' ואמר ר' עקיבא כשהלכתי לגליא וכו' וכו', וכן מבואר במס' ברכות (דף לו ע"א) דר' עקיבא נסע ליריחו. ועיני לקמן מה שהבאתי דר' עקיבא סליק לרומי, וכן נמצא במדרש רבה פר' ויקרא (פ"ה ס"ד) מעשה וכו' ורבי עקיבא שהלכו לחולות אנטוכיא עיי"ש, ועוד במדרש (במדבר רבה נשא פרשה ח ס"ז) אמר ר' אלעזר ב"ר שמעון זו היתה משנת ר' עקיבא עד שלא בא מזימרון עיני שם, ועיני בירושלמי (מס' מגילה פ"ב ה"ז) ועיכבן רבי עקיבא בלוד.

אבל לא מצינו בתנא אחר בכל הש"ס שלמדו תורה בבני ברק זולת ר"ע, ואף דמצינו בהגדה של פסח מעשה בר' אלעזר ור' יהושע ור' עקיבא ור' טרפון ור' אלעזר בן עזרי' שהיו מסובין בבני ברק, והוא מתוס' מס' כתובות (דף קה ע"א ב"ה) דחשיב ליה קתני, ובמס' עבודה זרה (דף מה ע"א), הרי דהוי עוד תנאים שלמדו תורה בבני ברק ולא ר' עקיבא בלבד, ולכאורה אינו ראי' לדברי הקול תודה, אמנם אעפ"כ אי אפשר לומר דמה דאמרו מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק על תנא אחר אלא על ר"ע.

ונבארה בס"ד, כי ר' אלעזר ור' יהושע הם היו לויים (ולדעת ס' יוחסין גם ר"א היה כהן) ועי' בירושלמי פרק ג' דסוטה דרבי אלעזר היה לוי, ור' טרפון ור' אלעזר בן עזרי' הם היו כהנים, ועיני ברשי"מ מס' ב"מ (דף יא ע"א) רבי יהושע בן חנניא לוי הוי, וכן הוא במס' קידושין (דף כז ע"א) בשם רש"י דלוי היה, ובשם תוס' דעני היה, ועיני עוד במדרש (במדבר רבה פרשה י"א סימן ח') אמר רבי טרפון מעשה והיייתי עם אחי הכהנים עיי"ש, ולא מצינו בשאר תנאים דהוי מבני גרים (זולת רבי מאיר) אלא ר' עקיבא, ועיני בהקדמת הרמב"ם, ורבי עקיבא בן יוסף קיבל מרבי אלעזר הגדול, ויוסף אביו גר צדק היה עיני שם, ועיני במהרה"ם מס' נדרים (דף נ ע"א ב"ה) שמע' וז"ל א"נ דמי לך ביותוס שר' עקיבא היה מבני גרים עיני שם, ועי' מה שכתבתי לקמן מפרושי עיני יעקב על עיני יעקב מס' קידושין. אלא וזדאי שמה שאמרו מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ע"כ אי אפשר לומר רק על רבי עקיבא.

ועיני בתוספתא (פסחים פרק י' הל' ח') שהביא המעשה בנוסחא אחרת שהיה בעיר לוד, וז"ל מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין בבית ביותוס בן זונין בלוד והיו מספרין ביציאת מצרים כל הלילה עד קרות הגבר כיון שעלה עמוד השחר הגביהו מלפניהם ונועדו והלכו להן לבית המדרש וכו' עיי"ש. ואפשר דאי לאו שאותה מעשה היה בזמן אחר במקום אחר.

ומעתה אם נכנס דברינו שר' עקיבא היה מבני בניו של המן שפיר זכה ר"ע לנ"ן שערי קדושה, להבדיל בין טומאה לטהרה שהיה כחו של המן עד נ"ן שערי טומאה, וגם מובן מה שאמרו חז"ל על ר"ע שיצאה נשמתו באחד, כי בזה תיקן מה שרצה המן להרוג את מרדכי בזמן קריאת שמע כמו שאיתא בילקוט עיי"ש, ועיני שם בילקוט מה שרצה לפרש כל הפסוק של ליהודים היתה אורה ושמתה וששון ויקר על התנא רבי עקיבא.

ובירושלמי מס' ברכות (פרק ד' ה"א) ושם תענית (פ"ד ה"א), איתא שכנתמנה רבי אלעזר בן עזריה, היה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממנו אלא שהוא בן גדולים יותר ממנו, אשרי אדם שזכה לו אבותיו, אשרי אדם שיש לו יתד לתלות בהו, מהו היתה יתדותו של ר' אלעזר בן עזריה? שהיה דור עשירי לעזרא. ועיני בתוס' מס' כתובות (דף קה ע"א ב"ה) דחשיב ליה קתני, וז"ל א"פ שר' עקיבא היה חשוב מר' אלעזר בן עזריה שהוא היה ראש לחכמים, ובכל דוכתי אמרין (פסחים נ ע"א) כגון ר' עקיבא וחביריו, ובשילתי פ"ק דיבמות (דף טו ע"א) גבי מעשה דרבי דוסא בן הורכנס דאמר להם רבי יהושע אני אלק ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה, ואחריו מי ר' עקיבא, וכשנכנסו אצלו אמר להבי יהושע, יש בן לעזריה חבירי, הרי לא היה יודע שר' אלעזר בעולם, ולרבי עקיבא אמר אתה היא שמשך הולך מסוף העולם ועד סופו, והיינו טעמא שהיא ממשפחת מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרא, ועיני במס' מנחות (דף נג ע"א) עיי"ש, ומסתמא היה ר' אלעזר בן עזריה חבירו של ר' עקיבא.

ועיני בשמחת הרגל על ההגדה של פסח מהאגן החיד"א ז"ל, על מעשה ברבי אלעזר וכו' ורבי עקיבא וכו' בבני ברק, מה שהביא מהר"י אבארבנאל שמשמע גם כן שר' עקיבא היה מבני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק עיי"ש, וז"ל האברבנאל, בני ברק הוא שם מקום היו ממשפחת המן ונתגייירו ע"כ.

נחלת דבש

מכתב קודש - מאת הוד כ"ק ארמו"ר מסאטמאר שליט"א חבר נשיאות כוללנו לטובת אלפי עניי ארה"ק שעי' כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס

רופט אייך אן ווארעם צום אפיעל דעם יו"ט פסח אין קרית יואל לטובת דעם הייליגן כולל שומרי החומות צדקת רבי מאיר בעל הנס

סיפור פרטי המכות

טעם הדבר מדוע חיבבה אותנו התוה"ק לספר פרטי המכות מהותן ומנינם, ולמה לא יספיק הסיפור באופן כללי שנקם ה' נקמתו להעניש המצריים תחת אשר עינו וציערו את ישראל, ומאי נפקא מינה באופן ההכאות אתן היו ובמה הכו. **אמנם** הכוונה דמיה רז"ל במדרש תנ"ך טעם על כל מכה ומכה שהיה מדה כנגד מדה מה שהרעו ישראל, וכל כוונת ורצונם של המצריים היה רק להחטיא את ישראל ולהכניס בהם מעשה תועבותיהם כמבואר בשלי"ה הקדוש, ועל כן הזהיר הכותב כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, ודרשו חז"ל לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם, אבל אתה למד שלא לעשות, והרי מזה שצריך לימוד והתבוננות להתרחק מדרכיהם ומדעותיהם המכוערים. ועל כן חיבבה אותנו התוה"ק לספר כל פרטי המכות ומהותן שהיו כולם במדה מכוונת נגד מדת רעתם, כדי להשריש בלבינו הידיעה וההתרחקות ממדותיהם הרעות ותועבותם.

דברי יואל בא עמוד רג ומעתה אם נכנס דברינו שר' עקיבא היה מבני בניו של המן שפיר זכה ר"ע לנ"ן שערי קדושה, להבדיל בין טומאה לטהרה שהיה כחו של המן עד נ"ן שערי טומאה, וגם מובן מה שאמרו חז"ל על ר"ע שיצאה נשמתו באחד, כי בזה תיקן מה שרצה המן להרוג את מרדכי בזמן קריאת שמע כמו שאיתא בילקוט עיי"ש, ועיני שם בילקוט מה שרצה לפרש כל הפסוק של ליהודים היתה אורה ושמתה וששון ויקר על התנא רבי עקיבא.

ובירושלמי מס' ברכות (פרק ד' ה"א) ושם תענית (פ"ד ה"א), איתא שכנתמנה רבי אלעזר בן עזריה, היה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממנו אלא שהוא בן גדולים יותר ממנו, אשרי אדם שזכה לו אבותיו, אשרי אדם שיש לו יתד לתלות בהו, מהו היתה יתדותו של ר' אלעזר בן עזריה? שהיה דור עשירי לעזרא. ועיני בתוס' מס' כתובות (דף קה ע"א ב"ה) דחשיב ליה קתני, וז"ל א"פ שר' עקיבא היה חשוב מר' אלעזר בן עזריה שהוא היה ראש לחכמים, ובכל דוכתי אמרין (פסחים נ ע"א) כגון ר' עקיבא וחביריו, ובשילתי פ"ק דיבמות (דף טו ע"א) גבי מעשה דרבי דוסא בן הורכנס דאמר להם רבי יהושע אני אלק ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה, ואחריו מי ר' עקיבא, וכשנכנסו אצלו אמר להבי יהושע, יש בן לעזריה חבירי, הרי לא היה יודע שר' אלעזר בעולם, ולרבי עקיבא אמר אתה היא שמשך הולך מסוף העולם ועד סופו, והיינו טעמא שהיא ממשפחת מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרא, ועיני במס' מנחות (דף נג ע"א) עיי"ש, ומסתמא היה ר' אלעזר בן עזריה חבירו של ר' עקיבא.

ועיני בשמחת הרגל על ההגדה של פסח מהאגן החיד"א ז"ל, על מעשה ברבי אלעזר וכו' ורבי עקיבא וכו' בבני ברק, מה שהביא מהר"י אבארבנאל שמשמע גם כן שר' עקיבא היה מבני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק עיי"ש, וז"ל האברבנאל, בני ברק הוא שם מקום היו ממשפחת המן ונתגייירו ע"כ.

לע"נ רבינו הקדוש מרן משה בן מרן חיים צבי ז"ע - יומא דהילולא כ"ו ניסן

כל הזכויות שמורות © על פי דין תוה"ק אנו אוסרים להעתיק בכל אופן שהוא מאמרים שלמים או חלקם שנדפסו בגלוינונו בלי רשות כתב מהמערכת הרוצה לנדב גליון. לפרסם מודעות. להאיר ולהעיר. יתקשר עם המערכת: 153 - 0153 (845) 781 - לקבל ע"י פעקס: 733 #244 4000 1405
Mailing Address: Mayones His. 51 Forest Rd. Unit 316 Suite #14 Monroe N.Y. 10950